

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ

Теленчук В. С., асистент

Постановка проблеми. Серед переваг більшості організаційних інновацій порівняно із традиційними продуктовими, слід виділити невисоку вартість їх впровадження відносно потенційних ефектів, які може отримати суб'єкт господарювання.

Враховуючи відносно невисоку ефективність виробників агропромислової продукції, в т.ч. виробників продуктів харчування, та, відтак, їх обмеженість у фінансових ресурсах, які можуть спрямовуватись на інноваційну діяльність, відносно низькі витрати на розробку та реалізацію організаційних інновацій слід розглядати як об'єктивно існуючу можливість підвищити результативність господарювання підприємств аграрного сектору, у тому числі м'ясопереробних підприємств.

Аналіз останніх досліджень. Наукові аспекти проблемного характеру щодо ефективності впровадження інновацій, в тому числі і організаційних досить ґрунтовно розглядають у своїх працях Г. М. Паламарчук [1], Л. І. Федулова [2], М. М. Шевченко [1], І. Г. Яненко [3]. Проте результати опрацювання їх наукового доробку показують, що на сьогодні ще залишаються невирішеними питання щодо методів та способів оцінки ефективності впровадження організаційних інновацій, особливо на м'ясопереробних підприємствах, відсутнє єдина методика оцінки даних інновацій.

Мета статті. Мета даного дослідження полягає у доведенні необхідності розроблення алгоритму процесу оцінювання ефективності впровадження організаційних інновацій на підприємствах м'ясопереробної галузі Житомирської області.

Об'єктом дослідження є процес інноваційного розвитку з урахуванням оцінки ефективності організаційних інновацій на м'ясопереробних підприємствах Житомирської області.

Методика досліджень. У ході наукового дослідження, для отримання науково-обґрунтованих результатів було використано комплекс методів проведення економічних досліджень. Зокрема, проведена порівняльна оцінка окремих організаційних інновацій та їх комбінацій із застосуванням методу парних порівнянь. Також здійснено обчислення узагальнених коефіцієнтів вигод та витрат за екологічною, соціальною та економічною складовими та обчислення узагальнених коефіцієнтів за окремими формами прояву вигід та витрат за кожним проектом та їх комбінаціями (із врахування синергетичного ефекту).

Результати дослідження. Враховуючи те, що розробка та реалізація організаційних інновацій підвищить результативність господарювання підприємства, слід особливо відмітити те, що впровадження двох або більше видів організаційних інновацій може призвести до отримання ефекту більшого за сумарний ефект від впровадження цих інновацій окремо. Тобто, можна припустити можливість формування синергетичного ефекту у межах інноваційної діяльності в організаційній сфері м'ясопереробних підприємств. Ефект синергії можна пояснити тим, що організаційні інновації різного виду зазвичай доповнюють одна одну, підсилюючи позитиву дію кожної із них.

З огляду на зазначене, при обґрунтуванні доцільності впровадження організаційних інновацій, важливим є не тільки обрахунок ефективності за кожною із них, але й обчислення ефекту від реалізації їх сукупності, оскільки ці два результати можуть різнитися між собою. При цьому може виникнути ситуація, коли певна інновація є недостатньо ефективною для підприємства, однак при її впровадженні у сукупності із іншими інноваційними проектами суттєво підвищить результативність реалізації останніх.

Відтак, методика оцінки ефективності організаційних інновацій має включати два підпроцеси:

- 1) оцінку економічного ефекту від впровадження кожної інновації окремо;
- 2) оцінка економічного ефекту від впровадження сукупності організаційних інновацій.

Результати такої системної оцінки слугуватимуть базою для прийняття управлінських рішень у сфері організаційних інновацій.

Основною проблемою оцінки ефективності організаційних інновацій є складність числової інтерпретації відповідних інноваційних витрат та вигод, зокрема їх представлення у вартісному виразі. Наприклад, дуже складно, а інколи навіть неможливо спрогнозувати економічний ефект від вдосконалення організаційної інфраструктури.

Проте, окрім таких «проблемних» організаційних інновацій є такі, що

безпосередньо пов'язані із процесом формування витрат та прибутків підприємства. Насамперед, це стосується впроваджень, пов'язаних із зміною продуктивності праці (процеси виробництва продукції); скорочення витрат виробництва та збуту, адміністративних витрат (процеси налагодження контактів із контрагентами).

Також, ідентифікація та функціональне описання залежності якості продукції та її ціни й обсягів реалізації дадуть можливість кількісно описати потенційні вигоди від вдосконалення процесів забезпечення якості продукції.

Виходячи із наведеного можна сказати, що подолання проблеми складності представлення витрат та ефектів від впровадження організаційної інновації можливе лише за адекватного описання форми прояву кожної окремої інновації. У даному випадку під формою прояву розуміється певний показник або сукупність економічних показників, зміна значень яких безпосередньо пов'язані із відповідним впровадженням.

Однак, рішення щодо доцільності впровадження інноваційних розробок має спиратися на результати оцінювання ефективності їх реалізації, тобто співвідношення вигод та витрат, які можна поділити на такі, що мають економічний, соціальний та екологічний характер.

Виявленню форм прояву вигод та витрат інноваційної діяльності передусе ідентифікація останніх аналітичними методами. Тобто, оцінка ефективності впровадження організаційних інновацій має починатись із обґрунтування ефектів від їх впровадження та затрат, необхідних для їх отримання. Здійснити це варто із врахуванням вищезазначеної їх класифікації на екологічні, соціальні та економічні.

Очевидно, що більшість інноваційних витрат у сфері організації господарської діяльності мають економічний характер, який проявляється як грошові витрати на їх впровадження. Соціальні витрати, передусім, пов'язані із впровадженням організаційних інновацій у межах кадрової складової підприємств. До них, насамперед, належать звільнення персоналу, суттєве переважання темпів приросту продуктивності праці, темпів зростання розмірів заробітної плати. Що ж стосується соціальних вигод, то до них можна віднести ефекти від раціоналізації системи оплати праці, вдосконалення системи мотивації праці, покращення умов праці, збільшення добробуту працюючих, тощо.

Екологічні витрати та ефекти, зазвичай, пов'язані із вдосконаленнями технологічних процесів. Загалом, залежно від екологічних наслідків від впровадження, організаційні інновації умовно можна поділити на чотири групи: 1) інновації, впровадження яких дасть можливість отримати додатковий економічний ефект за рахунок екологічних витрат; 2) інновації, впровадження яких дасть можливість покращити екологічні характеристики діяльності м'ясопереробного підприємства за рахунок певних економічних вкладень; 3) інновації, реалізація яких дасть можливість, з одного боку, вирішити ряд проблем екологічного характеру, а, з іншого – забезпечити отримання економічного ефекту за рахунок вдосконалення господарських процесів; 4) інновації, впровадження яких передбачає виникнення як витрат, так і вигод екологічного характеру.

У випадку, якщо надати точну оцінку інноваційним витратам та вигодам неможливо, слід скористатись методом експертного оцінювання. При цьому можна розраховувати на відносну точність та адекватність отриманих результатів, оскільки в даному випадку визначатимуться не абсолютні, а порівняльні оцінки. Під порівняльною оцінкою мається на увазі кількісна величина, що відображає ефект або витрати від впровадження окремої організаційної інновації, або їх сукупності порівняно з іншими інноваціями. У цілому алгоритм процесу оцінювання ефективності впровадження організаційних інновацій представлено на рис.1.

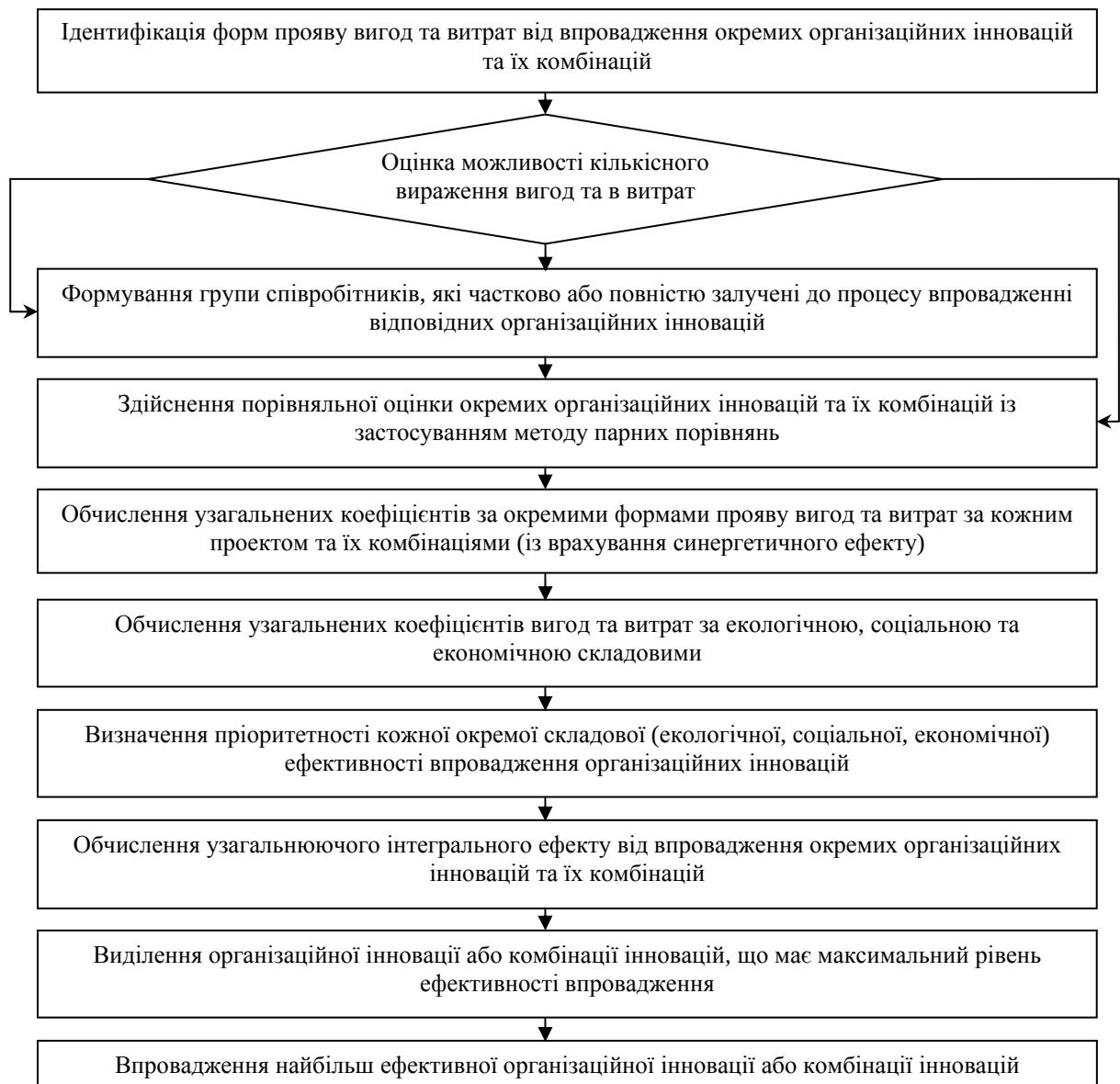

Рис.1. Алгоритм процесу оцінки ефекту від впровадження альтернативних організаційних інновацій

Джерело: власні дослідження.

Висновки. Загалом, застосування запропонованої методики дає змогу виявити та надати кількісно оцінити вигоди та витрати, які матимуть місце у разі реалізації не тільки окремих інновацій, але й їх комбінацій. Тобто, запропонований спосіб оцінювання передбачає порівняння ефективності всіх без виключення альтернативних варіантів організаційних інновацій. Перевагою методики є також можливість врахування додаткових (синергетичних) ефектів (як позитивних, так і несприятливих), що можуть виникнути у разі реалізації одночасно кількох інноваційних проектів. Проте, у випадку доцільності впровадження кількох організаційних інновацій одночасно, постає питання про масштаби ресурсного забезпечення (в тому числі фінансування) кожної із останніх.

Використані джерела інформації

1. Паламарчук Г. М. Організаційні інновації як чинник підвищення конкурентоспроможності економіки/ Г. М. Паламарчук, М. М. Шевченко // Проблеми науки. – 2007. – № 2. – С. 2–8.
2. Яненко І. Г. Організаційні інновації в економічній системі: суть і умови впровадження / І. Г. Яненко // Проблеми науки. – 2008. – № 8. – С. 25–31.

3. Федулова Л. І. Розвиток національної інноваційної системи/ Л. І. Федулова, М. В. Пашута // Економіка України. – 2005. – №4. – С 35–47.